

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI**

BOSHLANG'ICH TA'LIMGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TATBIQ ETISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA RIVOJLANISH OMILLARI

XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMANI

MATERIALLARI

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
МАКТАБГАЧА ВА БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ ФАКУЛЬТЕТИ
БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ МЕТОДИКАСИ КАФЕДРАСИ**

**БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМГА РАҚАМЛИ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ТАТБИҚ ЭТИШНИНГ
ЗАМОНАВИЙ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА
РИВОЖЛАНИШ ОМИЛЛАРИ**

ХАЛҚАРО МИҚЁСИДАГИ ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

МАТЕРИАЛЛАРИ

2021 йил, 1 -2 апрель

Бухоро - 2021

sanash usullaridan qaysi biri osonligi masalasini bolalarning o'zlari hal qilishlari mumkin. So'ngra to'g'ri to'rtburchaklarning, kvadratlarning yuzlari va parametrlarini hisoblashga doir og'zaki va yozma topshiriqlar kiritiladi. Bir necha to'g'ri to'rtburchaklardan iborat figuralarning yuzlarini va parametrlarini hisoblashga doir mashqlar foydali.

OHANG – NUTQIY JARAYONNING AJRALMAS BIRLIGI

G. T. Cho'liyeva, BuxDU, o'qituvchi

Annotatsiya. Nutqiy muloqotdan asosiy hamda individual axborotlarni suhbatdoshga yetkazib berish uchun lisoniy, shuningdek, nutqiy birliklar birgalikda umumlashgan holda "harakat qiladi". Demak, lisoniy va nutqiy, verbal hamda noverbal birliklarning nutq maqsadini amalga oshirishdagi roli beqiyos. Shunday vositalar orasida ohang ham kommunikantlarning nutqda maqsadini ro'yobga chiqaruvchi, nutq egalari haqida o'zigagina xos bo'lgan shaxsiy xislatlari haqida ma'lumot beruvchi vositadir. Maqolada ohangning nutqiy jarayondagi ana shunday xususiyatlarni ifodalashdagi o'rni, vazifasi xususida fikr yuritilgan bo'lib, badiiy asarlardan misollar bilan izohlangan.

Kalit so'zlar: lisoniy sistema, nutqiy tizim, ohang, prosodika, verbal, noverbal, nutqiy birliklar, lisoniy birliklar.

Аннотация. Лингвистические и речевые единицы работают вместе, чтобы передать базовую и индивидуальную информацию из речи собеседнику. Следовательно, роль языковых и вербальных, вербальных и невербальных единиц в реализации цели речи несравнима. Среди таких средств мелодия - это средство достижения цели коммуникаторов в речи, информирование их о личных качествах говорящих. В статье обсуждается роль мелодии в выражении таких особенностей в речевом процессе, поясняется на примерах из произведений искусства.

Ключевые слова: языковая система, речевая система, тон, просодия, вербальный, невербальный, речевые единицы, языковые единицы.

Annotation. Linguistic and speech units work together to convey basic and individual information from speech to the interlocutor. Consequently, the role of linguistic and verbal, verbal and non-verbal units in the realization of the goal of speech is incomparable. Among such means, melody is a means of achieving the goal of communicators in speech, informing them about the personal qualities of the speakers. The article discusses the role of melody in the expression of such features in the speech process, explains with examples from works of art.

Key words: language system, speech system, tone, prosody, verbal, non-verbal, speech units, language units.

Nutq o'z ichiga turli qismlarni birlashtirgan, yaxlit ma'no ifodalash uchun xoslangan birliklar yig'indisi – murakkab jarayondir. Bu jarayonning yuzaga kelishidan asosiy maqsad axborot olish hamda axborot uzatish bo'lsa, bundan tashqari turli xil xususiy ma'lumotlarni uzatish ham shu jarayonning maqsadi hisoblanadi. Nutq jarayoniga kirishayotgan kommunikantlarning shu jarayon yuz berayotgandagi kayfiyati; so'zlovchining individual o'ziga xosliklari (masalan, yoshi, jinsi, millati, yashash tarzi va h.k.) kabilarni tinglovchiga yetkazish uchun til birliklarining imkoniyati cheklangan vaqtda ohang hamda intonatsiya kabi noverbal vositalarning ishtiroki juda zarur hisoblanadi. Avvalo, intonatsiya hamda ohang tushunchalarini tahlil qilsak.

"Ohang" so'zi "O'zbek tilining izohli lug'ati"da quyidagicha izohlangan:

1. Fors tilidan olingan bo'lib, kelishuv, hamjihatlik; yoqimli tovush, kuy; hamohanglik, uyg'unlik kabi ma'nolarni ifodalab, bir-biriga ulangan, uyg'unlashgan yoqimli tovushlar oqimi. *Ariqdan mayin ohang bilan suv oqar.*

2. Turli tovushlarning ma'lum bir tartibda uyg'unlashib, musiqiy butunlik tashkil etgan birikmasidan iborat musiqa asari; kuy. *Bu ashulaning ohangi juda yaxshi ekan.*

3. Nutqda ma'noga qarab ovoznining ko'tarilishi va pasayishi; intonatsiya. *Buyruq ohangi.*

4. So'zlovchining ichki his-tuyg'ularini ifodalaydigan talaffuz uslubi. *Arazlagan ohangda so'zlamoq.*

5. *Ko'chma kam qo'll.* Narsalarning o'zaro qo'shilishidagi moslik, uyg'unlik. [22]

"Intonatsiya" esa lotincha so'zdan olingan bo'lib, baland ovozda gapirmoq, talaffuz qilmoq degan ma'noni ifodalab, so'zlovchining nutq mavzusiga munosabatini, his-tuyg'usini ifodalovchi talaffuz uslubi; ton.

2. *Ton.* Tovushning o'zgarishidan, past-baland bo'lib turishidan iborat bo'lgan ritmik ohangdor nutq tuzilishi; ohang deb izohlangan. [23]

Shu izohdan kelib chiqib, aytadigan bo'lsak, nutqiy muloqot jarayonida ma'lum bir ma'no ifodalash uchun birlashgan til va nutq birliklarini tovush tomonidan uyg'unlashtiruvchi, hamohangligini ta'minlovchi, bir-biriga uyushtiruvchi vosita ohang, so'zlovchining nutq mavzusiga munosabatini ifodalab keluvchi ohangning baland-past, cho'ziqlik kabi ritmik o'lchovlari intonatsiya hisoblanadi. Bu ikkala tushunchani bir-biridan farq qilmaydigan, biri ikkinchisiga bog'liq bo'lgan hodisalar deb tushunish mumkin. Shu sababli biz ishimizda bu ikki tushunchani birgalikda almashtirib qo'llayverdik.

Tilning asosiy komponentlaridan biri – intonatsiya (ohang) bo'lib, ifodalanayotgan nutqning ohangi o'ziga xos murakkab qurilish va turli vazifalarga egaligi bilan ajralib turadi.

Nutq ohangining urg'u, melodika, temp va tembr kabi hamda keyingi tadqiqotlarda pauza kabi tarkibiy birliklarini ko'rsatishimiz mumkin.

O'zbek tilshunoslikda intonatsiya fonetika sathining tarkibiy qismi, nutqning unsuri sifatida qarab kelingan va nutqiy jarayonda til birliklarini birlashtiruvchi, uyushtiruvchi; gapning darak, so'roq yoki buyruq mazmunini belgilab beruvchi; gapning davomiyligi yoki tugaganligi kabi ma'nolarni ifodalovchi vosita sifatida tadqiq qilingan. Bugungi kunda esa til unsurlarini real nutqiy jarayon nuqtayi nazaridan, ya'ni pragmatik aspektida tahlil qilish natijasida intonatsiyaga ham nafaqat ma'lum bir grammatik mazmunni beruvchi vosita, balki nutqiy vaziyatda suhbatga kirishuvchi kommunikantlarning emotsional, ruhiy, psixologik holati kabi xususiyatlari haqida ham ma'lumot beruvchi noverbal vosita sifatida qaralmoqda.

Diskurs ohangning turlichaligi bilan xarakterlanadi. Ohang nafaqat so'zlovchining xarakteri yoki ayni vaziyatdagi ruhiyatini ifodalab qolmay, balki, u har bir xalq vakilining milliy o'ziga xosligini ham aks ettiradi. Chunki har xil mentalitet a'zolari turlicha ohangdan foydalanadilar. Qanday diskursda bo'lmasin, ohang aloqa vositasi, his- tuyg'u ifodachisi yoki nutqni shakllantiruvchi bo'lak sifatida namoyon bo'ladi. So'zlovchi nutqi ohangini to'g'ri tahlil qila olish nutq maqsadini to'g'ri tushunishning kaliti hisoblanadi.

Badiiy asar muallifi ham nutqiy vaziyatni yoxud qahramonlarning ichki kechinmalarini berish, suhbat jarayonini o'quvchiga yorqin his qildirish uchun so'zlovchi tomonidan aytilayotgan gapning ohangini aks ettirishga harakat qiladi. Asar qahramonlarining turli individual xususiyatlari, nutq vaziyatidagi holati, nutqdan maqsadi kabilarni ularning nutqi ohangida aks etadi. Masalan,

a) fikrning hazil, yengil mutoiba bilan berilgani:

Temir panjarani buzib uchinchi qavatga chiqqisi keldi. Panjarani siltab tortdi. Temir sharaqlab ketib, hamshirani cho'chitib yubordi. U uyqusiragan holda shoshib boshini ko'tardi-da, atrofga alangladi. Anvarni ko'rib, o'rnidan turdi.

— *Sizmidingiz? Qo'rqib ketibman, — dedi. «Demak, mendan qo'rqmaydi. Demak, mening esim sog'. Bu yaxshi», deb o'yladi Anvar.*

— *Xavotir olmang. Kelajagi porloq havaskor yosh jinnilaringiz orom qo'ynida javlon urmoqdalar, — dedi u hamshiraga, hazil ohangida. [21;7]*

b) buyruq, tahdid, biror ish qilishga qistash, qat'iylik ma'nosi:

— *Mana, oshna, — dedi u kulib, — shu oromgohda davlatning tekin ovqatini yeb etibman. Besh kun ishlamaymiz, ikki kun dam olamiz. Kelajagi porloq havaskor jinnilar yuksak onglilik namunalarini ko'rsatmoqdalar. Haligacha birorta do'xtirni yeb qo'yishgani yo'q, — u shunday deb tabibboshiga qarab qo'ydi. — Men bu yerda dunëning tuzilish formulasini ishlab chiqdim. Birgina masala qoldi: shu opamni so'ysam, necha kilo go'sht berarkin? Chamamda yetmish kilo. Nima deysan? Kalla-pochalari bunga kirmaydi. U shundoq deb do'mboqqina, oppoqqina tabibboshiga ko'zlarini lo'q qilib oldi. Elchin uning bu ahvoliga ishonib-ishonmay bir oz o'zini yo'qotdi. So'ng tabibboshiga qarab, iltimos qildi:*

— *Men oshnam bilan gaplashib olay, malol kelmasa siz chiqib turing. Tabibboshi malol kelganini yashirmay chimirilib qo'ydi. Elchin buni sezib endi qat'iyroq, buyruq ohangida dedi:*

— *Siz hujjatlarni to'g'rilang, hozir ketamiz. [21;18]*

c) fikr va tuyg'ularning aralash kelishi:

— *Gaping uyingdan ham sovuq, a? Odam ham yolg'iz bo'larkanmi? Faqat Xudo yakka! Sening bola-chaqang bor, akam yo'q deysan, men kimman, katta xolangning erimanmi?*

Yarim po'pisa, yarim hazil ohangidagi bu gap oradagi sovuqlikni picha ko'targanday bo'ldi.

— *Akamsan, sen akamsan... — dedi Asadbek o'zini jilmayishga majbur qilib. Lekin bu hazin jilmayishini qorong'ilik yutib yubordi — Jalil ham ko'rmadi. — Samandar tirik bo'lganida... [21;21]*

d) horg'inlik, qahramonning charchagan holati ifodasi:

Tashqarida qor bo'lmagani, oy ko'tarilmagani uchun atrof tezda zimistonga aylandi.

— Samandar o'lmaganida qirqa qadam qo'yardi, — dedi Asadbek, **horg'in ovozd**a. Jalil bu horg'inlik zamirida titroq ham sezdi. Juda ko'p yillardan beri oshnasini bu holda ko'rmagan edi. Shu sababli darrov javob qaytarishga so'z topolmadi.

— Ha, endi... umri kalta ekan... Hur ketdi, — dedi. — Bu olamda na akam bor, na ukam... yolg'izman... [21;21]

e) qahramonning nutqini aniqlashtirish, holatni to'g'ri tushunishni yordamlashish:

Elchin kuragi ostiga pichoq sanchilishini kutdi. Buning o'rniga qorong'ilikdan Asadbekning ovozi keldi. — Ha, hofiz, eson-omon chiqib keldingizmi?

Asadbekning **ovozida piching yoki tahdid ohangi yo'q** edi. Elchin bundan yengil tortdi. Xavotiri bekor ekanini anglab, ovoz kelgan tomonga qarab salom berdi. — «Keldim» deb ham qo'yaysiz-a, hofiz, — dedi Asadbek salomga alik olib. — Harholda men sizga begona emas edim. Aka-ukaligimiz bor edi, a? (20-bet)

f) gina, xafalik ohangi:

Asadbekning «sizni otuvdan olib qolgan men bo'laman» demoqchi ekanini Elchin fahmladi. Ko'zi qorong'ilikka o'rganib, uying chap tomonida do'ppayib turgan tanchani, devorga suyanib o'tirgan odam qorasini ilg'adi. Uchrashuv nima uchun qorong'ida bo'layotganiga tushunmadi. — Qamoqdan qaytgan ukadan xabar olish akadan lozim, deb o'ylabman, — dedi Elchin **gina ohangida**.([21;20]

g) haqiqatni yashishirish, o'zini sotib qo'ymaslik:

Zohid qalin daftar ochib, taomilga ko'ra Namozovni so'roq qila boshladi. Ism-sharifini, tug'ilgan yili, kunini so'radi. Namozov savollarga **qisqa, sovuq ohangda** javob berar edi. — Qoradorini sizga kim yetkazib berar edi? — deb so'radi Zohid asosiy maqsadga ko'chib. — Tanimayman, — dedi Namozov **gap ohangini o'zgartirmay**. U qamoqqa kimning istagi bilan kelib qolganini anglagan, puxta o'ylangan tuzoqqa tushganini fahmlagan edi. Tuzoqdan qanday qutulishni bilmas edi. Tergovchi ham balki ularning odamidir, degan o'y uni nochor ahvolga solib qo'ygan, na ochiq gaplashishni, na o'zini go'llikka solishni bilardi. **Qisqa muddat ichida tanlanishi mumkin bo'lgan yagona yo'l** — «bilmayman» deb turish. Zohid uning tutgan yo'lini ko'ra bildi. [21;33]

Yuqoridagi misollardan ko'rinib turibdiki, ohang qahramonning nutqini aniqlashtiruvchi asosiy vositalar qatorida turadi. Ba'zan jumla ohangi berilmasa, nutq maqsadi aniqlashmaydi, hatto teskari ma'noda tushunilishi mumkin. E'tibor bering:

Sharif darvoza eshigidan tashqariga chiqib ikki-uch qadam yurgach, to'xtab, o'girildi. Tepasi sim to'siqli devor balandligini chamalaganday uzoq tikildi. Shu payt enida sutrang «Jiguli» to'xtab, xayolini buzdi. O'zini chetga olishiga ulgurmay mashina eshigi ochildi. — O'tiring, okaxon, — dedi jingalak sochli yigit, mehribonlik bilan.

— Rahmat, uka, ovora bo'lmang, — dedi Sharif. U «yigit biror tanishimning yo ukasi yoki o'g'li bo'lsa kerak, tasodifan ko'rib qoldi», deb o'yladi. Qamoqdan chiqa solib tanishga uchraganidan hatto xijolat bo'ldi. Odamlar aybi bormi yo yo'qmi deb mulohaza qilib o'tirishmaydi. «Qamoqda o'tirib chiqqan», deb, ola qarashadi.

— O'tiring, — dedi Jamshid. Bu safar **uning ovozida mehribonlik emas, qat'iylik, amr ohangi** zohir edi. Garangsib turgan Sharif buni sezmadi. Jamshidning atayin kutib turgani ham uning xayoliga kelmas edi. — Men eski shaharga boraman, — dedi Sharif. — O'tiring, o'sha yoqqa ketyapman. [21;66]

Shunday qilib, muloqot jarayonida yuzaga kelayotgan nutq o'sha vaziyatdagi ohangning rang-barangligi bilan xarakterlanadi. Ohang yordamida kommunikantning turli xususiyatlari bilan bir qatorda millatiga tegishli bo'lgan o'ziga xoslik; gender xususiyatlar; kasb-koriga xos bo'lgan alohidaliklar; yashash tarziga aloqador tomonlar, tom ma'noda, sanoqsiz ma'nolar ham namoyon bo'ladi. Nutq ohangi tovlanishlarini to'g'ri tushuna olish va lingvistik hamda pragmalingvistik vositalarni to'g'ri talaffuz qila olish nutq maqsadini to'g'ri anglab yetishga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduazizov A. Tilshunoslikka kirish. — T.: Sharq, 2010. —178 b. — 22-b.
2. Abdulla Qahhor. O'tmishdan ertaklar. — T.: Yangi asr avlodi, 2019.— 397 b.
3. Артунова. Н.Д. Предложение и его смысл. — М.: Либроком, 2013.
4. Бурак М.А. Реализация интонации в дискурсе. — Курск, 2010. —14-с.
5. Gasanova T.N. Краткая история развития и формирования интонологии // Молодой ученый. — 2012. —№9. — С. 182-185.

Г.Н. Курбанова, Ш.Т.Юлдашова. РАЗВИТИЯ МЕТОДОВ ПРЕПОДОВАНИЯ В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ	186
М.Сатторов. УГОЛОВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА КЛЕВЕТУ	189
Qo'shshayeva A. A., Faxriddinova M.Q. BOLA PSIXOLOGIYASI VA UNING NUTQIDAGI NUQSONLAR	192
Dilsora Ergashova. FONETIK MASHQLARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI	194
N.H. Hojiyeva. O'ZBEK TILIDA MEVA ETIMOLOGIYASIGA OID LUG'ATLAR	196
M.Z. Temirova. ATOM TUZILISHINING HOZIRGI ZAMON ATOMISTIK TALQINI.....	198
M.I.Adizova. 3-SINF O'QISH DARSLIGIDAN 1 SOATLIK NOAN'ANAVIY OCHIQ DARS ISHLANMASI	200
M. G. Садуллоева. УНИКАЛЬНЫЙ ИДИОЛЕКТ ГУЛХАНИ- БАСЕННИКА	206
G. Usmonova. BOSHLANG'ICH SINFLARDA GEOMETRIK MATERIALNI O'RGATISHNING UMUMIY MASALALARI.....	207
S.Cho'lliyeva. 1-SINF МАТЕМАТИКА DARSLIGIDAN 1 SOATLIK NOAN'ANAVIY OCHIQ DARS ISHLANMASI	208
М.О.Очилова, Р.Шамсуллаева. Бошланғич синф математика дарсларида ижодий фикрлашни шакллантириш.	210
A. Idiyeв, J Hayitov. O'QUVCHILARDA FIGURA YUZI TUSHUNCHASINI SHAKLLANTIRISHGA DOIR USULIY TAVSIYALAR	212
Ю.Пўлотова, С.Ўктамова. БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМДА ЎҚУВЧИЛАРНИНГ ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ МЕТОДИК МУАММО СИФАТИДА	213
Ю.Пўлотова, Ф.Исоева. ОНА ТИЛИ ТАЪЛИМИДА ПРАГМАТИК КОМПЕТЕНЦИЯНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ АСОСЛАРИ	215
M.M.Tilavova. TECHNOLOGIYA DARSLARIDA XORIJIY TA'LIM TIZIMIDAN FOYDALANISH.....	217
Ш.М.Фармонова. БОШЛАНҒИЧ СИНФЛАР ЎҚУВЧИЛАРИДА КАСБГА БЎЛГАН ҚИЗИҚИШНИ ШАКЛЛАНТИРИШ	219
N.H.Rahmatov. BOSHLANG'ICH SINFLARDA ASOSIY MIQDORLARNI O'RGATISH JARAYONIDA PEDAGOGIK TECHNOLOGIYALARNI QO'LLASH SAMARADORLIGI	221
G. T. Cho'lliyeva. OHANG – NUTQIY JARAYONNING AJRALMAS BIRLIGI	225
G. Ш. Рахмонова. ТАЛАБАЛАРДА МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ТАРБИЯНИНГ АҲАМИЯТИ.....	228
С.Р.Исмаатов, Ш.Ш.Шукруллаева. ГУРУХ РАХБАРИНИНГ ТАРБИЯВИЙ ИШЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ УСУЛЛАРИ.	230
P.A. Қўлдошев. ДУНЁДА ЧАПАҚАЙЛИК МУАММОСИ	234
P. M. Раҳмоновна. ТАЪЛИМНИ РАҚАМЛАШТИРИШ ШАРОИТИДА ЎҚУВ МАТЕРИАЛИНИ ЎЗЛАШТИРИШ ДАРАЖАЛАРИ	236
Ю.Пўлотова. ЎҚИШ ДАРСЛАРИДА ИЛМИЙ-ОММАБОП МАҚОЛАЛАРНИ ЎҚИТИШДА ТАЪЛИМ МЕТОДЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ	239
Ю.Пўлотова. БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚИШ ДАРСЛАРИДА ЎҚУВЧИЛАРНИ КИТОБХОН СИФАТИДА ТАРБИЯЛАШНИНГ МЕТОДИК ИМКОНИАТЛАРИ	240
G. N.Davranova. МАКТАВГАСНА YOSHDAGI BOLALARNING DUNYOQARASHINI KENGAYTIRISHDA O'YINCHOQLARNING АНАМИЯТИ.....	242
G. F. Yodgorova. BOSHLANG'ICH SINFLARDA XALQ OG'ZAKI IJODINING TARBIYAVIY АНАМИЯТИ.....	245
Г.А.Равганова, М.Б.Сатторова, Ҳ.Б. Сайпиллаева. ИЖТИМОИЙ ФАОЛ ТАЛАБА ШАХСНИНГ ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ХУСУСИЯТЛАРИ.....	248
H. G'. Jumayeva. BOSHLANG'ICH SINFLARDA YOZUV VA HUSNIXAT DARSLARINI TASHKIL QILISH	250
Ҳ.Х. Ҳамзаев, М.Б.Абулқосимова, С.Б. Қодирова. БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМНИ ИНТЕГРАТИВ РИВОЖЛАНТИРИШ ШАКЛЛАРИ	252
M.H.Nakimova, D. Halimova. МАТЕМАТИКА FANINI O'QITISHDA TA'LIM TECHNOLOGIYANI TATBIQ ETISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	254
М.Қувондиқова. ТАЛАБАЛАРНИНГ МУСТАҚИЛ ИШИ - ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ЭТАКЧИ ШАКЛИ СИФАТИДА.....	256
R.X.Jumayev, M.Xayrullayeva. YOZUVGA O'RGATISH DARSLARIDA ZAMONAVIY USULLARDAN FOYDALANISH.....	258
М. Қувондиқова. БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ МУСТАҚИЛЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ.....	260